

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
та інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор сільськогосподарських наук,
професор

Оксана ТОНХА
«13» 02 2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Павленко Марини Миколаївни
на тему: **«Формування і функціонування ринку зерна в умовах нових викликів»**,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності **051 «Економіка»**
галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Витяг з протоколу № 6 фахового семінару наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від «30» січня 2025 року.

Присутні члени наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: А. Д. Діброва, завідувач кафедри статистики та економічного аналізу, доктор економічних наук, професор, голова наукової ради; З. М. Тітенко, доцент кафедри фінансів, доктор економічних наук, доцент, секретар наукової ради; В. В. Байдала, завідувач кафедри економіки, доктор економічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Економіка підприємств та галузей національного господарства»; Л. В. Гуцаленко, професор кафедри обліку та оподаткування, доктор економічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Облік і оподаткування»; М. М. Ільчук, завідувач кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН; С. М. Кваша, проректор з науково-педагогічної роботи та розвитку, професор кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, професор, академік НААН; Т. В. Куць, заступник декана економічного факультету з наукової роботи, доцент кафедри статистики та економічного аналізу, кандидат економічних наук, доцент; О. М. Лабенко, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародної діяльності, професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, доцент; І. Д. Лазаришина, професор кафедри статистики та економічного аналізу, доктор економічних наук, професор; О. О. Лемішко, професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, доцент; Н. Р. Швець, завідувач кафедри фінансів, доктор економічних наук, професор; С. В. Мельниченко, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи та туризму, доктор економічних наук, професор; Т. В. Мірзоева, професор кафедри економіки, доктор економічних наук, професор; А. О. Музиченко, декан економічного факультету, доцент кафедри статистики та економічного аналізу, кандидат економічних наук, доцент; В. І. Радько, професор кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, доктор економічних наук, професор; Н. Л. Савченко, голова ради аспірантів економічного факультету; Л. М. Худолій, професор кафедри банківської справи та страхування, доктор економічних наук, професор.

Інші присутні на засіданні наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: Л. М. Степасюк, доцент кафедри економіки, кандидат економічних наук, доцент; М. М. Павленко, здобувачка ступеня доктора філософії.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації **Павленко Марини Миколаївни** на тему: «**Формування і функціонування ринку зерна в умовах нових викликів**», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Тему дисертації затверджено науковою радою економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 5 від 21 листопада 2024 року).

Дисертацію виконано на кафедрі глобальної економіки економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор, академік НААН **Кваша Сергій Миколайович**, проректор з науково-педагогічної роботи та розвитку, професор кафедри глобальної економіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Слухали: доповідь здобувачки М. М. Павленко про основні положення дисертації. У результаті дослідження визначено нові виклики воєнного стану, які постали перед ринком зерна: це просідання ринку робочої сили, що забезпечують, у тому числі виробничі процеси в сільському господарстві; масштабне руйнування зернової інфраструктури, у тому числі портів, елеваторів, складів, залізничних сполучень; призупинення у перші роки воєнного стану повністю морського перевезення з акцентом на залізничний транспорт та внутрішнє зберігання зерна на територіях елеваторів; посилення фінансової невизначеності на валютному ринку України з трендом на послаблення національної валюти; окремі недружні акції зі сторони європейських фермерів, у вигляді блокування перевезення продукції. Запропоновано методичний підхід, побудований на двох важливих ринкових підходах, а саме на дослідженнях формування ринку з числа його учасників та з системи регуляторних інструментів держави, що за мету ставить вплив на функціонування ринку за складовими інструментами впливу на попит і пропозицію. Такий підхід важливий, оскільки дозволяє глибше зрозуміти сутність та механізми функціонування ринку зерна як цілісної системи. Він сприяє ідентифікації важливих елементів і взаємозв'язків між ними, що є основою для ефективного функціонування ринку. Розроблено методологічні засади реалізації державної політики в аграрному секторі, що базуються на аналізі міжнародного досвіду. Запропоновано використовувати інструменти, такі як підтримка доходів виробників, система агрокредитування та державна підтримка експорту сільськогосподарської продукції для підвищення стійкості в умовах нових викликів.

Здобувачці було поставлено 16 запитань, на які доповідачка надала обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор, академік НААН С. М. Кваша, який зазначив, що за період підготовки в аспірантурі М. М. Павленко набула теоретичних знань, умінь, навичок та компетентностей, достатніх для вирішення наукових і практичних завдань у економіці, провела власне наукове дослідження. Результати, отримані в ході дослідження, мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. У процесі виконання індивідуального навчального плану М. М. Павленко виявила високу працездатність, загальну ерудицію та наполегливість в опануванні нових навчальних дисциплін. Вищезазначене засвідчує набуття здобувачкою нових знань, умінь, навичок та компетентностей, які допомогли їй на високому рівні виконати наукове дослідження. У процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи М. М. Павленко проявила себе як самостійна, наполеглива, відповідальна, високоерудована науковця, яка уміє ставити і вирішувати складні наукові завдання, володіє методами наукових досліджень, комунікаційними та іншими компетентностями, що дозволяють здобувачці цілісно, у логічній послідовності представляти результати власних досліджень, публікувати їх в українських та зарубіжних наукових виданнях, обговорювати у науковій спільності, обґрунтовувати та відстоювати власні наукові досягнення.

Експерти:

Мірзосєва Т. В., доктор економічних наук, професор, відзначила актуальність обраної теми та повноту викладу в опублікованих наукових працях. Експертка відмітила, що, незважаючи на позитивну динаміку, існує низка проблем, які стримують подальший розвиток українського ринку зерна. Зокрема, у 2025 році його розвиток стримувався комплексом факторів, пов'язаних із війною, глобальними змінами та внутрішніми викликами. Мають місце логістичні та інфраструктурні проблеми, торгівельні бар'єри, конкуренція та фінансові виклики. Відтак, наявні проблеми, що стримують розвиток зернового ринку в умовах нових викликів обумовлюють актуальність подальшого вдосконалення формування і функціонування ринку зерна. У зв'язку з цим проблеми, порушені в дисертаційному дослідженні М. М. Павленко, зокрема щодо вдосконалення теоретико-методичних засад забезпечення формування і функціонування ринку зерна в Україні, є досить актуальними. Авторкою роботи обґрунтовано та вирішено такі завдання: проаналізовано теоретико-методичні засади функціонування ринку зерна; досліджено механізми функціонування ринку зерна в умовах нових викликів; розкрито сутність методичних засад функціонування ринку зерна; виконано комплексну оцінку стану та трендів розвитку ринку зерна; охарактеризовано інструменти впливу та регулювання виробництва зернових в Україні; вивчено світовий досвід регулювання і розвитку ринку зерна; систематизовано базові підходи до функціонування ринку зерна в контексті цифровізації; запропоновано методичний інструментарій впливу регулювання цін на зерно в умовах нових викликів; розроблено прогноз тенденцій розвитку ринку зерна в контексті глобальних і національних викликів. Практичне значення одержаних результатів безсумнівне, оскільки обґрунтовано теоретико-методичних засад формування і функціонування ринку зерна в сучасних умовах нових викликів. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Степасюк Л. М., кандидат економічних наук, доцент, відзначила актуальність теми дослідження, її наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи. Експертка повідомила, що дисертація здобувачки ступеня доктора філософії М. М. Павленко є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання щодо створення шляхів протидії сучасним викликам розвитку ринку зерна України в умовах воєнного стану через ідентифікацію проблеми логістичного характеру та прозорості ціноутворення. Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні інструментів регулювання ринку зерна в Україні, що може застосовуватися органами державної влади та суб'єктами ринку зерна. Репрезентативність результатів дослідження базується на вдалому плануванні наукових досліджень із застосуванням комплексного підходу, використанні сучасних методик, достатній кількості спостережень, адекватній статистично-математичній обробці отриманих результатів, що дозволило аргументувати положення та висновки дисертації. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН М. М. Ільчук; доктор економічних наук, професор

А. Д. Діброва; доктор економічних наук, професор Л. М. Худолій; доктор економічних наук, професор Л. В. Гуцаленко; доктор економічних наук, професор С. В. Мельниченко; доктор економічних наук, професор О. О. Лемішко; доктор економічних наук, професор Н. Р. Швець; доктор економічних наук, професор В. І. Радько; доктор економічних наук, професор І. Д. Лазаришина.

Виступаючи зазначили, що дисертацію М. М. Павленко виконано на важливу тему, робота містить значну кількість нових наукових даних, має наукову новизну, актуальність, важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Було підтримано пропозицію експертів про рекомендацію дисертації М. М. Павленко для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію **Павленко Марини Миколаївни** на тему: **«Формування і функціонування ринку зерна в умовах нових викликів»**, члени наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. Дисертацію М. М. Павленко присвячено розробленню шляхів адаптації ринку зерна до умов воєнного стану, що дає можливість конкретно ідентифікувати логістичні проблеми та відсутність прозорості ціноутворення, що суттєво впливає на стабільність ринку. Визначення впливу державної цінової політики та очікувань щодо урожайності дозволяє краще прогнозувати цінові коливання та уникати дисбалансів між попитом і пропозицією. Успішна трансформація регуляторної політики, через підвищення обізнаності, покращення інфраструктури та збільшення фінансування для інвестицій, є важливим кроком для забезпечення сталого розвитку ринку. Інтеграція міжнародного досвіду та стандартів дозволяє покращити вітчизняне регулювання та підвищити конкурентоспроможність української продукції на світовому ринку, що відкриває нові можливості для експорту і економічного зростання. Відомо, що аграрна галузь України є головною складовою національної економіки, а зерновий сектор виступає її стратегічним елементом, забезпечуючи значний внесок у вартість валової продукції, експортну активність та продовольчу безпеку держави. Україна є одним із провідних світових виробників і експортерів зерна, що дозволяє їй впливати на глобальні ринкові тенденції. Введення воєнного стану спричинило масштабні проблеми для ринку зерна України, зокрема це зменшення посівних площ за рахунок тих, що знаходяться в зоні бойових дій, зниження врожайності, руйнування інфраструктури, падіння експорту та логістичні труднощі. Ці та інші обставини обумовлюють необхідність даного дослідження та шляхів стабілізації і розвитку зернового сектору для забезпечення сталого економічного зростання країни та повноцінного забезпечення населення продовольством.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Тема дисертації «Формування і функціонування ринку зерна в умовах нових викликів» безпосередньо пов'язана з пріоритетними напрямами державної політики України у сфері аграрного сектору, а саме посилення орієнтації на ринок і підвищення конкурентоспроможності та якості сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Національного університету біоресурсів і природокористування України за темами «Прикладна розробка новітнього організаційно-економічного механізму регулювання сталого рибальства і аквакультури через розвиток сільських територій» (номер державної реєстрації 0120U102110); «Прикладні рішення регулювання розвитку сільського

та рибного господарства в умовах надзвичайних викликів для національної безпеки України» (номер державної реєстрації 0122U001643). Дослідження узгоджується із завданнями Стратегії розвитку аграрного сектору економіки України, Державної стратегії регіонального розвитку, а також ініціативами щодо реалізації Цілей сталого розвитку ООН в Україні. Обрана тема відповідає науковим напрямкам кафедри глобальної економіки та загальній дослідницькій стратегії Національного університету біоресурсів і природокористування України, зокрема щодо забезпечення продовольчої безпеки та шляхів стабілізації і розвитку зернового сектору для забезпечення сталого економічного зростання країни та повноцінного забезпечення населення продовольством.

3. Особистий внесок здобувачки в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі наукові результати та рекомендації, викладені у роботі, одержані авторкою особисто. Висновки та положення, які виносяться на захист, відображають наукову новизну й особистий внесок дисертантки. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, використано лише ідей та результати, які становлять особистий внесок авторки особисто. Здобувачкою самостійно здійснено аналіз наукової літератури, законодавчої бази та статистичних матеріалів, які спрямовані на аналітичне висвітлення сучасного стану та тенденцій розвитку ринку зерна в світі та Україні. Сформовано авторську розробку шляхів щодо подальшого удосконалення інструментів впливу регулювання цін на зерно в умовах нових викликів, запропоновано нові виклики воєнного стану, які постали перед ринком зерна, а саме це просідання ринку робочої сили, що забезпечують, у тому числі виробничі процеси в сільському господарстві; масштабне руйнування зернової інфраструктури, у тому числі портів, елеваторів, складів, залізничних сполучень; призупинення у перші роки воєнного стану повністю морського перевезення з акцентом на залізничний транспорт та внутрішнє зберігання зерна на території елеваторів; посилення фінансової невизначеності на валютному ринку України з трендом на послаблення національної валюти; окремі недружні акції зі сторони європейських фермерів, у вигляді блокування перевезення продукції. Аналіз і узагальнення отриманих даних, а також формулювання висновків і рекомендацій практичного характеру відбувалися за постійної методичної та консультативної підтримки наукового керівників.

4. Достовірність і обґрунтованість отриманих результатів і запропонованих авторкою рішень, висновків, рекомендацій. Дослідження проведено на достатньому методичному рівні з використанням загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. У процесі дослідження використовувалися інституціональний підхід, бібліографічний аналіз, аналіз, синтез, методи економіко-математичного моделювання. Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти у сфері формування і функціонування ринку зерна; наукові та науково-практичні публікації; документи міжнародних організацій. У процесі опрацювання наукових праць та публікацій, законодавчої бази та фахової літератури застосовується монографічний метод, а для розгляду наукової основи для визначення методів впливу на ринок зерна – системний метод. Для наочного інтерпретування результатів застосовується графічний метод. Аналогія застосовується при порівнянні світового ринку зерна та ринку зерна в Україні, задля ефективного функціонування ринку. При переході від досліджень теоретичних питань до практичних висновків та пропозицій щодо тенденцій розвитку ринку зерна в контексті глобальних і національних викликів застосовується метод абстрагування, а з метою узагальнення одержаних результатів та формування висновків було застосовано логічний метод.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження. У дисертації отримано нові науково обґрунтовані результати, що поглиблюють теорію та практику державного регулювання ринку зерна в умовах кризових викликів, зокрема воєнного стану. У дисертації авторкою уточнено системні чинники впливу воєнного стану на функціонування ринку зерна України, зокрема обмеження логістичної інфраструктури, блокування портів, зовнішньо-

політичні бар'єри експорту та ризики зберігання продукції. Обґрунтовано стратегічну роль зерна у забезпеченні продовольчої безпеки країни в умовах збройного конфлікту.

Проведено комплексне узагальнення міжнародного досвіду державного регулювання виробництва та експорту зернових культур, що враховує не лише продовольчу, а й кормову функцію зерна, з урахуванням сучасних підходів до диверсифікації використання продукції. Удосконалено підходи до реалізації державної підтримки зернового виробництва в Україні, зокрема через розширення інструментів програм часткового здешевлення кредитів (наприклад, «5–7–9 %») на основі адаптації механізмів Спільної аграрної політики ЄС.

Набули подальшого розвитку науково-методичні засади оцінювання ефективності державного регулювання ринку зерна, включаючи методику комплексної оцінки впливу регуляторних заходів на обсяги виробництва, експортний потенціал і внутрішню переробку. Обґрунтовано необхідність інституційної підтримки функціонування зернового ринку шляхом розширення ролі держави у міжнародних переговорах (Зернова угода), розроблення спеціалізованих логістичних коридорів та підтримки внутрішньої переробної інфраструктури.

Зазначені елементи новизни демонструють, що дисертація містить оригінальні наукові результати.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження. У результаті проведених досліджень розроблені і доведені в дисертації наукові ідеї, висновки і пропозиції дозволяють аграрним підприємствам використовувати інструменти, такі як підтримка доходів виробників, система агрокредитування та державна підтримка експорту сільсько-господарської продукції, для підвищення ефективності та конкурентоспроможності сектору. Зазначені результати дослідження були позитивно оцінені та впроваджені у практичну діяльність ТОВ «ІВЕРІЯ АГРО».

Рекомендації щодо підвищення державного втручання в цінову політику, що дозволяє мінімізувати ризики цінних коливань і стабілізувати доходи виробників зерна в умовах нових викликів, також враховано розвиток світового ринку зерна, вплив інтеграційних процесів та вимоги адаптації до політики Європейського Союзу у сфері сільського господарства на прикладі ПП «Агро-Стиль К».

Окремі результати дослідження використовуються у навчальному процесі Національного університету біоресурсів і природокористування України для освітнього ступеня «Бакалавр» освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» навчальної дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України», де запропоновано оптимальні шляхи розвитку виробництва зернових культур в Україні задля підвищення ефективності впливу державної підтримки на виробництво зернових в системі інноваційних технологій аграрного сектору економіки.

Таким чином, результати дослідження мають значний практичний ефект і можуть бути впроваджені для підвищення ефективності функціонування ринку зерна в умовах нових викликів в Україні. Високий рівень обґрунтованості отриманих результатів та їх практичне значення свідчать, що авторкою повністю досягнуто мету та вирішено поставлені завдання дослідження.

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. За результатами дослідження опубліковано 26 наукових праць, з яких 10 статей у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, колективна монографія, стаття в колективній монографії, 2 методичні рекомендації, 3 свідоцтва про авторське право України, 9 тез наукових доповідей.

**Статті у наукових виданнях,
включених до Переліку наукових фахових видань України**

1. Павленко М. М. Оцінка прикладних проблем зовнішньої торгівлі зерновими культурами Україною. Міжнародний науковий журнал. Серія: Економічні науки. 2016. № 10 (20). Т 2. С. 115–120.

2. Павленко М. М. Тенденції розвитку зернового господарства в Україні. Міжнародний науковий журнал. Серія: Економічні науки. 2016. № 11 (21). Т 2. С. 81–84.
3. Павленко М. М. Дослідження впливу інструментів державного регулювання на виробництво зернових в Україні. Міжнародний науковий журнал. Серія: Економічні науки. 2016. № 12 (22). Т 2. С. 124–126.
4. Павленко М. М. Інструменти регулювання ринку зерна в Україні. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія економіка та менеджмент. 2018. № 17. С. 100–107.
5. Павленко М. М. Методична складова застосування моделі AGMEMOD для формування ринкової рівноваги на ринку зерна. Біоекономіка та аграрний бізнес. Серія: Економіка та управління бізнесом. 2019. Т. 10. № 1. С. 77–84.
6. Павленко М. М. Методичні підходи для моделювання ринку зерна в Україні за умов ринкової рівноваги із використанням інноваційної моделі «AGMEMOD». Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія економіка та менеджмент. 2019. № 18. С. 115–120.
7. Павленко М. М. Вплив державного регулювання на виробництво зернових в системі інноваційних технологій агропромислового комплексу. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2022. № 4 (32). С. 187–195.
8. Павленко М. М. Державні програми регулювання та підтримки конкурентоспроможності ринку зерна: досвід ЄС. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2023. № 39. С. 515–522.
9. Павленко М. М. Забезпечення конкурентоспроможності ринку зерна в Україні: виклики та стратегії адаптації в умовах сучасних змін. Національні інтереси України. 2024. № 3 (3). С. 387–399.
10. Павленко М. М. Інституційний аналіз стратегічних напрямів розвитку сільського господарства України та підтримки конкурентоспроможності ринку зерна. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2025. № 45. С. 675–684.

Колективна монографія

11. Кваша С. М., Вдовенко Н. М., Залізко В. Д., Маргасова В. Г., Варшавська Н. Г., **Павленко М. М.** Напрями підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору в умовах формування і функціонування ЗВТ з ЄС: колективна монографія. Київ, 2018. 444 с. *(Квашею С. М. визначено теоретико-методологічну основу дослідження конкурентоспроможності аграрного сектору в умовах функціонування Зони вільної торгівлі з ЄС. Вдовенко Н. М. проведено системний аналіз інституційних і регуляторних механізмів, які впливають на адаптацію аграрних виробників до стандартів ЄС. Залізко В. Д. проведено оцінку впливу торгівельних умов Зони вільної торгівлі на структурні зміни у виробництві основних видів аграрної продукції. Маргасовою В. Г. досліджено ринкові механізми підвищення конкурентоспроможності, включно зі стратегіями маркетингу, диференціації продукції та виходу на зовнішні ринки. Варшавською Н. Г. проведено аналіз раніше опублікованих наукових праць за темою дослідження. Павленко М. М. проведено практичні розрахунки для оцінки забезпечення галузевої конкурентоспроможності аграрного сектору в умовах формування і функціонування Зони вільної торгівлі).*

Стаття у колективній монографії

12. **Павленко М. М.**, Шепелев С. С. Заходи державного регулювання та функціонування зони вільної торгівлі між ЄС та Україною для підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору України. Трансформаційні перетворення економічних систем виклики сучасності: колективна монографія. Київ, 2017. С. 75–85. *(Павленко М. М. запропоновано інструменти впливу державного регулювання на формування спільного економічного простору України з Європейським Союзом. Шепелевим С. С. висвітлено механізми забезпечення конкурентоспроможності українських агровиробників, акцентувавши увагу на потребі модернізації інфраструктури, впровадженні європейських стандартів якості та посиленні інституційної підтримки експортерів).*

Методичні рекомендації

13. Вдовенко Н. М., **Павленко М. М.** Міжнародна економічна діяльність України: робочий зошит для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка». Київ, 2023. 70 с. *(Вдовенко Н. М. здійснено загальне керівництво та фінальне редагування методичних рекомендацій. Павленко М. М. забезпечено логічну послідовність подачі матеріалу, узгоджуючи теоретичні положення з практичними прикладами).*

14. Вдовенко Н. М., **Павленко М. М.** Методичні вказівки щодо проходження навчальної практики з дисципліни «Вступ до фаху та соціальні комунікації» для здобувачів першого (бакалавського) рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка» зі спеціальності 051 «Економіка». Київ, 2024. 17 с. *(Вдовенко Н. М. здійснено загальне керівництво та фінальне редагування методичних рекомендацій. Павленко М. М. забезпечено логічну послідовність подачі матеріалу, узгоджуючи теоретичні положення з практичними прикладами).*

Свідоцтво на авторське право України

15. Вдовенко Н. М., **Павленко М. М.** Пріоритети у забезпеченні конкурентоспроможності галузей аграрного сектору економіки в контексті євроінтеграції. Авторське свідоцтво № 82964 від 19.11.2018. *(Вдовенко Н. М. обґрунтовано взаємозв'язок теоретичних засад із практичними механізмами підвищення конкурентних позицій розвитку галузі. Павленко М. М. здійснено структурування матеріалу відповідно до проблематики забезпечення конкурентоспроможності галузей аграрного сектору).*

16. Вдовенко Н. М., **Павленко М. М.** The new priorities of the main instruments for regulation of supply in the agrarian sector of the domestic economy. Авторське свідоцтво № 75968 від 16.01.2018. *(Вдовенко Н. М. обґрунтовано нові пріоритети державного впливу та забезпечено логічну структурування матеріалу. Павленко М. М. здійснено систематизацію інструментів регулювання пропозиції в аграрному секторі).*

17. Вдовенко Н. М., **Павленко М. М.**, Резнік С. О., Дмитришин Р. А. Комп'ютерна програма «Моделювання і прогнозування показників аграрних ринків базуючись на попиті і пропозиції продукції в CRM-NawVisio2025-HLL-AGME». Авторське свідоцтво № 140891 від 17.11.2025. *(Вдовенко Н. М. здійснено наукове керівництво дослідженням. Павленко М. М. забезпечено економіко-математичне обґрунтування алгоритмів прогнозування та їх апробацію. Резнік С. О. реалізовано алгоритмізацію обчислювальних процесів та інтеграцію моделі в середовище CRM-NawVisio2025-HLL-AGME. Дмитришин Р. А. здійснено тестування програмного забезпечення, верифікацію результатів моделювання та підготовку технічної документації).*

Тези наукових доповідей

18. Павленко М. М. Специфічні особливості зовнішньої торгівлі зерновими Україною. Розвиток сучасних міжнародних економічних відносин: фінансово-економічні та соціальні чинники: Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 23–24 вересня 2016 року: тези доповіді. Одеса, 2016. С. 72–73

19. Павленко М. М. Парадигмальний погляд на розвиток зернового господарства в умовах глобальних трансформацій. Економічна сек'юритологія в умовах глобальних трансформаційних процесів: Міжнародний науково-практичний семінар, м. Київ, 2017 року: тези доповіді. Київ, 2017. С. 18–20.

20. Гечбаія Б. Н., **Павленко М. М.** Парадигмальні складові сучасних тенденцій розвитку ринку зерна при формуванні ринкової рівноваги. Конкурентоспроможність аграрного сектору в умовах функціонування Зони вільної торгівлі з Європейським Союзом: II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, м. Київ, 11 квітня 2019 року: тези доповіді. Київ, 2019. С. 20–22. *(Гечбаія Б. Н. здійснено загальне керівництво та фінальне редагування тез. Павленко М. М. обґрунтовано актуальність сучасних тенденцій розвитку ринку зерна при формуванні його за складовими інструментами впливу попиту і пропозиції).*

21. **Павленко М. М.**, Скороход В. Е. Стратегії диверсифікації експортних ринків як інструмент зменшення фінансових ризиків для України. Міжнародна економіка в умовах

фінансових і продовольчих викликів для України: Міжнародний науково-практичний семінар, м. Київ, 27 лютого 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 63–65. *(Павленко М. М. запропоновано інструментарій удосконалення сучасних стратегій диверсифікації експортних ринків для України. Скороход В. Е. проведено аналіз раніше опублікованих наукових праць за темою дослідження).*

22. Павленко М. М. Розвиток торгівлі аграрною продукцією між Україною та ЄС. Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках: IV Міжнародна науково-практична конференція, м. Берегове, 26–27 березня 2024 року: тези доповіді. Берегове, 2024. С. 359–361.

23. Павленко М. М. Європейський зелений курс – динамічний план дій ЄС в аспекті формування циркулярної біоекономіки. Розвиток біоенергетичного потенціалу в сільському господарстві: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 29–30 березня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 156–158.

24. Шарило Ю. Є., **Павленко М. М.**, Федоренко М. О. Економіка ринку продукції рослинництва для забезпечення потреб аквакультури. Формування та функціонування ринку органічної продукції аквакультури в умовах глобальних викликів: Міжнародний науково-практичний семінар, м. Київ, 02 квітня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 16–18. *(Шарилом Ю. Є. здійснено загальне керівництво групою авторів та фінальне редагування статті. Павленко М. М. проведено розрахунки прогнозів, що вказують на зростання попиту на продукцію рослинництва для забезпечення сталого економічного зростання країни та повноцінного забезпечення населення продовольством. Федоренко М. О. проведено аналіз раніше опублікованих наукових праць за темою дослідження).*

25. Павленко М. М. Регулювання сільського господарства в умовах розвитку агропромислового потенціалу України. Економічні дні – 2024: Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів, м. Київ, 10 квітня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 83–85.

26. Павленко М. М. Виробництво зернових у системі інноваційних технологій агропромислового комплексу. Інженерні інновації та розбудова національної економіки: I Міжнародна науково-практична конференція, м. Запоріжжя 09–10 травня 2024 року: тези доповіді. Одеса, 2024. С. 202–205.

8. Апробація основних результатів дослідження. Основні наукові положення, результати та висновки дисертаційного дослідження М. М. Павленко оприлюднено у тезах доповідей на таких наукових заходах: Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток сучасних міжнародних економічних відносин: фінансово-економічні та соціальні чинники» (м. Одеса, 2016 р.); Міжнародному науково-практичному семінарі «Економічна сек'юритологія в умовах глобальних трансформаційних процесів» (м. Київ, 2017 р.); II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Конкурентоспроможність аграрного сектору в умовах функціонування Зони вільної торгівлі з Європейським Союзом» (м. Київ, 2019 р.); Міжнародному науково-практичному семінарі «Міжнародна економіка в умовах фінансових і продовольчих викликів для України» (м. Київ, 2024 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках» (м. Берегове, 2024 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток біоенергетичного потенціалу в сільському господарстві» (м. Київ, 2024 р.); Міжнародному науково-практичному семінарі «Формування та функціонування ринку органічної продукції аквакультури в умовах глобальних викликів» (м. Київ, 2024 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених та студентів «Економічні дні – 2024» (м. Київ, 2024 р.); I Міжнародній науково-практичній конференції «Інженерні інновації та розбудова національної економіки» (м. Запоріжжя, 2024 р.). Результати дослідження було неодноразово обговорено під час дискусійних панелей, круглих столів і робочих зустрічей, отримано схвальні відгуки науковців та фахівців галузі, що підтверджує їхню теоретичну та практичну цінність для вирішення проблем на ринку зерна в умовах нових викликів.

Ухвалили:

Дисертація здобувачки ступеня доктора філософії Павленко Марини Миколаївни на тему: «Формування і функціонування ринку зерна в умовах нових викликів» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання, що полягає в обґрунтуванні методологічного підходу до вивчення ринку зерна, який включає використання різних економічних та статистичних моделей для оцінки його функціонування, а саме прогнозування тенденцій формування і функціонування ринку зерна, що дозволяє передбачати коливання цін, обсяги виробництва та експортні можливості, які створюють умови для розвитку ринку, а також факторів, що пов'язані з інфраструктурними та логістичними умовами, що має істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувачки Павленко Марини Миколаївни дисертація на тему: «Формування і функціонування ринку зерна в умовах нових викликів» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рішення прийнято одностайно.

**Головуючий на засіданні наукової ради
економічного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, професор**

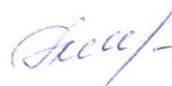
Анатолій ДІБРОВА

**Експерти:
Професор кафедри економіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, професор**

Тетяна МІРЗОЄВА

**Доцент кафедри економіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат економічних наук, доцент**

Людмила СТЕПАСЮК

**Відповідальний за атестацію здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії**

Сергій БОЯРЧУК